

Nedjan, Gävle

ID: 6805 · Bekræftet position

www.vragguiden.dk/vrag/6805

Position & Dybde

Kort ikke tilgængeligt

WGS84

60:47,715N 17:30,991E

ED50

60:47,736N 17:31,065E

Dybde (top)

Ukendt

Dybde (bund)

Ukendt

Stævnretning

Ukendt

Afstand til kyst

5,2 km

Beskrivelse

Svenske kildeoplysninger fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L1948:1324 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 13-09-2026 **Kildens position (WGS84):** 60:47,715N 17:30,991E **Område:** Gävle, Gävleborg [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/90f0223e-0f42-4f0b-9d3e-42cf41a1ddcf) ### Dansk sammendrag Det ca. 60 m lange, dampdrevne jern- og stållastskib blev bygget i 1893 i Grenock i Skotland som Well Park. Efter svensk overtagelse hed det Pallas fra 1904 og Nedjan fra 1922. Skibet havde gennem årene mange uheld, og i 1953 grundstødte det tre gange, måtte søge nødhavn i Visby med vand i lastrummene og kraftig slagside og nåede under en storm kun med nød og næppe Aberdeen med defekt kedel og maskineri. Styremaskinen var så nedslidt, at man til søs anvendte en reservestyring med blokke og taljer på agterdækket. I januar 1954 lastede Nedjan træ i Norrsundet nord for Gävle i 20 graders frost og hård vind med vindstød af orkanstyrke. Skibet drev for anker på grund, og en del af lasten måtte losses, før det kunne trækkes fri og undersøges af dykkere. Trods stormen afgik Nedjan den 9. januar mod Ipswich. Kort før midnat meddelte kaptajn J. A. Jönsson Härnösand kystradio, at både rorlinen, håndstyringen og en ekstra reservestyring var brudt sammen. Skibet havde kæmpet med problemerne i syv-otte timer, drev sydpå i Gävlebugten nær Eggegrund og Lövgunds rabbar og kunne kun gå halv fart uden at kunne styre; stormen var så voldsom, at besætningen ikke kunne opholde sig på dækket. En kutter blev sendt ud fra Bönan og skulle være fremme efter to timer, men radioforbindelsen blev afbrudt kl. 00.17 den 10. januar. Nedjan forliste med alle 17 ombordværende. Den 12. januar drev vraggods op sydsydøst for Eggegrund ved grunden Pärulan, og den 28. maj blev der fundet lig ved Gårdskär, Sikhjälma og Rossholm. Omkring 40 eftersøgninger var resultatløse, før medlemmer af Stiftelsen Marinhistorik fra 1993 indkredsede området gennem arkivoplysninger og fandt vraget med sidescan-sonar. Det står kølret og næsten helt intakt på havbunden med mange detaljer på deres oprindelige plads; i 1999 kunne navnet stadig læses i stævnen. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** Fartygslämning efter ångdrivet lastfartyg, "Nedjan", ca 60 m l. Vraket står kölrätt och så gott som helt intakt på botten med många detaljer på ursprunglig plats. I fören kan man fortfarande läsa fartygets namn (status 1999). Se vidare fliken Tradition. **Alternative navne:** - NEDJAN 1922-1954 - PALLAS 1904-1922 - WELL PARK 1893-1904 **Orientering:** Gävlebukten, 4 distans N om Eggegrund OSO Lövgund. **Placering:** Under vand **Tradition:** Förliste i storm omkring Lövgunds rabbar Peters bank. Den 12/1 flöt vrakgods upp SSO Eggegrund vid grundet Pärulan. Den 28/5 likfynd vid Gårdskär, Sikhjälma och Rossholm. 17 dog. Historik: Fartyget byggdes 1893 i skotska Grenock för rederiet Well Park Steam Ship och döptes till Well Park. Hon inköptes till Sverige i juni 1904 av Ångfartygs AB Pallas och omdöptes till Pallas. I april 1922 i samband med att hon köptes av det då nybildade Rederi AB Ostkusten i Simrishamn, döptes hon om till Nedjan. En lång rad missöden inträffade under fartygets historia. Den 25/10 1950 hoppade jungman Widding överbord i ett anfall av tillfällig sinnesförvirring. Han hade länge varit begiven på alkohol och sista dagen verkat virrig och nervös. Han hade även öppet talat om för några av kamraterna att han tänkte begå självmord och därefter gått omkring i hytterna och sagt adjö. Bland kvarlåtenskapen fanns ett

avskedsbrev från modern. År 1953 var ett besvärligt år för Nedjan. Den 5/4 grundstötte man utanför Draget i vatten utanför Sundsvall. Den 26/6 grundstötte man vid Newbiggin Point, ca 4 distans nordost om Blyth, beroende på dåligt fungerande radiopejl och dimma. I september 1953 fick Nedjan söka nödhamn i Visby sedan man fått vatten i lastrummen och svår slagsida. Fartyget var i det närmaste manöverodugligt och pumparna i dåligt skick. Den 5-11 november, när fartyget gick från Preston, svävade besättningen i svår livsfara. Pannan och maskinerna var trasiga och det var storm. Man lyckades dock ta sig in till Aberdeen där maskineriet reparerades under sex dagar. Den 9/12 var det dags för årets sista grundstötning vid Verklikker i Scheldefloden. Enligt Rolf Helsing som möstrat på som jungman ombord på Nedjan i september 1953 användes den ångdrivna styrmaskinen endast vid manövrering i trånga vatten. Så snart man kommit utomskärs riggades en reservstyrning, bestående av block och taljor upp på akterdäck. Detta berodde på att den ordinarie styrmaskinen var i så dåligt skick och läckte så mycket ånga att rutorna i styrhytten immade igen. Den 15/12 samma år övertalades Helsing, av sin kamrat Lasse Andersson, att kliva av olycksbåten innan det var för sent. Detta räddade sannolikt hans då 17-åriga liv.

Besättningslista: Kapten: J. A. Jönsson 1:e styrman: Lars Sigurd Laurén 2:e styrman: Herman Håkansson Maskinchef: Robert Hellberg 1:ste Maskinist A. Möllersson 2:dre Maskinist: Oscar E. Lindqvist Steward: Dan Pettersson Kock: B. I. Lindblom Matros: Oskar Gottschalk Matros: G. L. Dixon Lättmatros: Gösta Vestberg Lättmatros: A. T. Kleibor Jungman: Per Ove Mittag Jungman: Jes Meyer Eldare: Bertil Övall Eldare: A. B. Hellström Eldare: A. Olsen

Händelseförlopp: I januari 1954 ligger det 60 år gamla rostiga fartyget och lastar trä i Norrsundet några mil norr om Gävle. Det är minus 20 grader och snön yr i den hårda vinden. Vinden med orkanstyrka i byarna ställer till med problem och en natt i början av januari draggas man på grund. En del av lasten måste lossas igen för att man ska kunna dra loss fartyget som senare undersöks av dykare. Den 9:e januari kastar man loss för att bege sig mot Ipswich trots den kraftiga stormen. Klockan fem i tolv samma kväll tvingas befälhavaren anropa kustradion i Härnösand för att beställa ett ilsamtal till rederiets kamrer. Samtalet spelades in av en 14-årig radioamatör i Härnösand. Medan samtalet kopplas upp pratar kaptenen med telegrafisten. - All styrinrättning har gått all världens väg. Vi driver i Gävlebukten, förklarar kapten Jönsson. Telegrafisten frågar om man ska sända ut en livräddningsbåt till Nedjan men det går inte att höra vad kaptenen svarar. Sedan kopplas samtalet till kamrern upp. - Nu är det samma historia igen, säger kapten Jönsson. - Vadå för samma historia? undrar kamrern - Roderlinan har gått för oss. Handstyrningen också. - Var är ni? - Sju till åtta minuter från Eggegrund. Vi har inte långt till Lövgrunds rabbar. - Kan ni inte göra något provisoriskt? - Nej, här blåser full storm. - Herregud, är ni rädlösa? Har ni ingen handstyrning? - Den är sönder den också. Vi har haft en till. Den är också sönder. Det är ingenting att göra. - Ligger ni och driver? - Ja. - Var är ni? undrar kamrern igen. - Sju till åtta minuter i 155 grader och driver söderut. Vi kör med halv fart och kan inte styra. - Kapten, det liknar ju ingenting. Är det kättingen som gått? Jag vet inte hur det ska gå till. - Vi kan väl ta en bogserbåt som drar in oss. - Jag vet inte var jag ska få tag i en bogserbåt. Jag vet inte hur det ska gå till. - Härnösands kustradio kan ordna en bogserbåt. Här blåser full storm. Vi driver söderut och vi kan inte gå på däck. - Jag vet ej hur det ska gå till. Jag får tala med assuransen. - Vi har hållit på nu i sju, åtta timmar med detta. Vi har inte så långt kvar till Lövgrunds rabbar. - Ja, jag ska ringa så fort jag kan. Samtalet avslutas och telegrafisten frågar igen om han inte ska skicka en livräddningsbåt. Svaret går dock inte att höra. Sedan anropas Nedjan sammanlagt sju gånger inom ca 20 minuter. Telegrafistens sista meddelande är hoppfullt: - Nu går det ut en båt, en kutter från Bönan. Den är framme om två timmar Tänd era strålkastare så de hittar er. Nedjans svar är svagt och går inte att uppfatta på bandinspelningen. Förbindelsen bryts 00:17 den tionde januari och det står klart att fartyget förlit med hela sin besättning. Någon dag senare får anhöriga till matrosen Oscar Gottschalk ett spöklikt förutsäggande brev, postat strax före det att Nedjan lade ut på sin sista färd: "Ikväll hade månen en ring omkring sig vilket betyder hård vind och storm. Vi får väl se hur hård den blir. Hör efter radionyheter nu om dagarna tills vi återvänder till svensk hamn. Båten är dålig. Vi kan vänta oss vad som helst av den. Men var inte oroliga för det. Det går väl bra med den här resan får vi hoppas och då kan vi vara i svensk hamn igen." Bärgning: Ett fyrtiotal expeditioner har sökt efter Nedjan utan resultat. 1993 började ett antal medlemmar ur Stiftelsen Marinhistorik söka efter vraket. Utifrån skriftliga källor i olika arkiv lyckades man ringa in ett område där förlisningen torde ha skett. Med hjälp av uppgifter från Sjömätningen fick man även förslag på ett antal bottenformationer som skulle kunna vara resterna av Nedjan. Dessa formationer söktes sedan av med sidescan sonar och flera kunde avfärdas som undervattensklippor. En av formationerna visade sig dock vara Nedjan. **Antikvarisk vurdering:** Ingen antikvarisk bedömning **Anbefalet vurdering:** Övrig kulturhistorisk lämning **Aktualitet:** Oplysning om et muligt fund;

lokationen er ikke bekræftet ved en fysisk undersøgelse ****Undersøgelsesstatus:**** Lokationen er ikke undersøgt ****Skadestatus:**** Ikke registreret som beskadiget ****Egenskaber:**** - Framdrivning: Maskin - Material: Jern/stål ****Skriftlige kilder:**** - Litteraturhänvisning: Expressen 1954 01 11, 1954 01 13, 1954 03 18, 1996 07 17 - Gefle Dagblad 1954 01 11, 1996 07 15, 1996 07 16, 1996 07 17, 1996 07 18, 1996 07 19, 1996 07 20, 1996 07 22, 1996 07 23, 1996 07 27, 1996 07 29, 1996 07 30, - Göteborgs handels- och sjöfartstidning 1954 01 11 - Hudiksvallsposten 1954 01 11 - Hälsingekuriren 1954 01 11, 1954 01 12 - Kvällsposten 1954 01 11, 1954 01 12 - Svenska Dagbladet 1954 01 11, 1996 07 15, 1996 07 18, 1996 07 21, 1996 07 22, 1996 07 28 - Sydsvenska Dagbladet 1954 01 11, 1954 01 13 - Wramén M. 1996 Upptäckten av Nedjan, Undervattensmagasinet, nr 5 - Wramén M. 1999 Nedjan Dyks vraklexikon, Dyk, nr 11 - Ystads allehanda 1954 03 18 - Register över förlista fartyg vid Sveriges kuster 1873-1976. - UVM nr 5-98 - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - Skeppslista: Sveriges skeppslista 1951 - Extern identitet: Ansvarig organisation: Statens maritima museer, Externt register: SjöMIS, Extern identitet: 534:006 ****Publiceret:**** 03-02-2022 ****Senest ændret:**** 03-02-2022 ****Registreringsgrundlag:**** Sjøkort ****Målemetode:**** Manuell inprickning ****Positionsfejlmargin:**** 10 m ****Indlæsningsusikkerhed:**** 50 m

Sidst rettet af: twm

Dato: 13-09-2026